

FÖRÖDANDE SJUKDOMSHYSTERI I JAKTHUNDSAVELN

Växande rovdjursstammar och jaktfientliga politiker anses som ett stort hot mot den framtida jakten. Men det allvarligaste för oss jägare är nog ändå de avelsråd som med bekämpningsprogram, sanktionerade av Kennelklubben, håller på att ta död på våra jakthundsraser. Schiller med flera raser ligger riktigt illa till.

Bengt Gustavsson, Bargas Kennel, anser i sin debattartikel att dagens bekämpningsprogram i jakthundsaveln är en stor framtida risk för flera raser.

Under alla år har jag förundrats över den exteriöravel som pågår bland våra jakthundsraser.

Stövarklubben har mer eller mindre stängt ute bra jakthundar från aveln, om de inte varit så kallade dubbelchampions. Slåta 1:or och ve och fasa 2:or och 3:or i utställningsringen, många gånger på grund av rena skönhetsfel, har haft det svårt i aveln.

I taxklubben har flera motioner lämnats till taxfullmäktige som syftat till att endast 1:a pristagare i utställningsringen ska kunna bli jaktchampions.

Exemplen är många när det gäller att stänga ute bra hundar från aveln. Det här sättet att "ödsla gener" på skönhet hade man kanske bättre råd med när registreringssiffrorna var höga.

Det är inte ofta man träffar jägare som köper en valp för att åka på utställning. Han vill ha en trevlig hund som han kan få glädje av både hemma och i skogen. Men utställningar är många kennlars enda sätt att göra reklam för sin verksamhet, för att sedan kunna sälja sina valpar till jägare. Med en enkel varudeklaration av våra kennlar skulle inte detta vara möjligt.

Två gånger har Taxfullmäktige avslagit motioner i ämnet.

Åter till avelsråden.

För flera år sedan skrev jag i en avelsartikel, finns på hemsidan, www.bargoskennel.just.nu, att ett nytt bekämpningsprogram vore en katastrof. Taxen överlever nog, men vore död som jakthundsraser. Den gången hand-

lade det om PRA. Då försvann och försvinner fortfarande många bra hundar ur aveln för en sjukdom som knappast finns.

Med facit i hand hade det varit en välgärning för taxaveln om Enrisets Trajs enda kända PRA-hund hade förblivit okänd. Det är ju också så att de rekommendationer som lämnas av avelsråden tenderar att bli långt mer restriktiva än vad som egentligen är meningen. Trajblod ska helt enkelt inte finnas i stamtavlorna enligt mångas mening. Läs gärna min PRA-motion med kommentar av genetiker Per-Erik Sundgren. En motion som Taxklubben för övrigt avslöjde. Sundgrens kommentarer till trots. De fem miljoner det hittills har kostat taxägarna kunde definitivt ha använts på bättre sätt.

Diskbräck

Hur ska det nu gå när förslag om bekämpningsprogram för diskbräck hos tax har presenterats? En sjukdom som verkligen finns hos våra taxar.

I Taxen nr 1/2004 kan man läsa att tio procent av våra taxar har någon form av ryggproblem som vi ska avla bort.

För det första, att bara tro att man kan utrota en sjukdom är illa. Finns det bara tillräckligt med avkomor efter en viss hund så finns nog de flesta av rasens sjukdomar representerade där i mindre eller större antal. Rent teoretiskt ger man nu avelsförbud för hälften av våra avelshundar och deras avkomor, då var tionde hund har problem och avel ej får ske

på kullsyskon och på föräldrar till dessa. Detta gör man utan att kunna veta om den andra hälften är fri från den sjuka genen i fråga.

Ska man behandla alla sjukdomar hos taxen på liknande sätt och i avelsarbetet också ta hänsyn till dåliga jaktanlag, dålig mentalitet med mera, samt bibehålla en låg inavelsgrad så inser nog många att den ekvationen inte går ihop. Den avelstaxen finns helt enkelt inte.

Vanligt fel

En jäkla tur att det inte föds tio valpar per kull. För då hade vi kunnat få avelsförbud på alla våra hundar. Som att bota skällande hundar genom att hugga huvudet av dem.

Den jagande delen av taxarna är dessutom en liten population som definitivt inte tål några felbeslut.

Det är ju så här det har gått till i flera raser. När man ser utvecklingen för flera stövarraser undrar man verkligen till vilken nytta allt avelsarbete har varit. Man har drastiskt minskat avelsbasen med hjälp av olika bekämpningsprogram. Detta verkar också ha haft till följd att nya sjukdomar lättare fått fäste. En ond spiral.

Det avelsarbete som en gång i tiden lagt grunden till våra jakthundsraser är snabbt på väg att raseras. Man kan helt enkelt inte i den så kallade friska delen av hundmaterialet hitta tillräckligt med obesläktade individer med god mentalitet och goda jaktanlag för vidare avel.

Vad Schiller och Greve Hamilton

säger in sin himmel vill vi nog inte veta och att nya raser och blandrashundar blir allt vanligare bland jägare är inte att förundras över.

Valpköparna bestämmer

I slutändan är det ju ändå så att det är valpköparna som bestämmer en ras vara eller icke vara.

Är man inte nöjd med vad hunden presterar i skogen är den rasens saga all.

Har själv haft funderingar på en ny stövare. Det finns nog ingen roligare jaktupplevelse än harjakt med en riktigt bra stövare. Tyvärr är det i dag få stövare vars jaktkunskaper lockar till valpköp.

Inom parentes sagt tror jag att stövarna aldrig har repat sig riktigt efter den utslagning av goda hundar som skedde på 60- och 70-talen när rådjuren blev talrika i våra marker. Mentalt starka hundar med verklig jaktlust fick då felaktigt ge vika för "lättlagade" hundar med mindre jaktlust.

Men det kanske finns hopp när man läser artiklar i stövarböckerna, där folk från lokalklubbarna ifrågasätter vad som pågår. Även insändare i Hundsport ondgör sig över Kennelklubbens sätt att prioritera skönhet och ekonomi framför en sund hundavel. Exemplet är många på att människans fäfänga orsakat lidande för hunden.

Det primära i all hunduppfödning borde givetvis vara hundens mentala status. Att vi omger oss med trevliga och kloka hundar. Ej med hundar som bara ett fåtal begriper förtjänsten med.

Vad kan vi göra?

Kanske ska vi avveckla våra rasklubbar och låta Kennelklubben införa regler för hanhundsanvändning och inavelsgrad när valpar ska registreras. Det verkar ju inte precis vara så att det är klubbarna som finns till för rasens skull.

Klona kanske. Om vi när den dagen kommer har någon stjärna kvar att klona?

Om inte måste vi acceptera och inse följande:

- Att avel är en balansgång mellan olika egenskaper.
- Att en avelshund är en frisk hund

där de positiva egenskaperna överväger de negativa.

- Att brister och sjukdomar finns i alla linjer och att allt inte går att avla bort.

- Att slumpen har stor inverkan på resultatet av våra avelsbeslut.

- Att inkorsning är ofrånkomlig för några raser.

Det avelsråden borde se som sin främsta uppgift är att ta vara på ALLA goda hundar i rasen.

Här finns mycket att göra för att bredda avelsbasen.

Dels att inta en mycket generösare syn på våra jakthundars utseende.

Dels att jobba för att flera hundar blir testade på jakt- och mentalprov. Mentalproven är för övrigt ett utmärkt komplement till våra drevprov

men har under många år motarbetats av Taxklubben. En förklarad variant av drevprov kanske också kan bidra till att fler hundar kommer till start.

Dels låta hundens egenskaper avgöra dess värde som avelshund i stället för förlegade championtitlar och avelspriser.

Ni avelsråd skulle få mycket tid till detta arbete den dag ni slutar leka med avkommepoäng, medelpoäng med mera framför datorn.

Trevlig jaktidiot!

Det här blev en hel del om det som egentligen är mycket enkelt.

Det är ju bara att para bra hundar med varandra i generation efter generation och en bra hund är för mig en klok och trevlig jaktidiot.

Den hund som är född med de egenskaper som krävs för ett gott samarbete kan aldrig ha för mycket jaktlust.

Fotnot: I Taxen nr 2/2004 som utkom efter denna artikels tillkomst presenterar avelsråden ett nytt förslag till diskbräcksprogram. Denna gång har man tagit kontakt med genetiker Lennart Swenson och även varit lyhörd för synpunkter och kritik som förra förslaget gav upphov till ute i landet. Ett stort steg framåt. DS

Mer om Bengt Gustavssons avelsfunderingar hittar du på: www.bargoskennel.just.nu.

Genetiker Per-Erik Sundgren kommenterar:

– *Det finns inga genetiskt felfria hundar!*

Det är tyvärr alltför lätt att dela Bengt Gustavssons svartsyn på avelsarbetet med hund. Osunda avelsprinciper har fått dominera hundaveln under alldeles för lång tid och i strid både mot gällande stadgar inom SKK (Svenska Kennelklubben) och vanligt sunt förnuft. Problemen är dock lite olika för skilda raser. I många, för att inte säga de flesta sällskapshundraser, har utställningarna lett till en tävlingsavel baserad enbart på exteriöra kvaliteter.

I spåren av den aveln ser vi i dag alltmer sviktande mentalitet i flera hundraser. Inom jakthundsaveln har övervärderingen av jaktprovschampionaten lett till en många gånger direkt skadlig överanvändning av enskilda hanhundar i avel. I båda fallen är det tävlingsmoment som kommit att koncentrera aveln på alltför få individer.

Under senare år har medvetenheten äntligen vaknat om att något gått snett inom hundaveln, efter att allt fler raser drabbats av ärftliga defekter och sjukdomar. I lovvärda försök att komma till rätta med de problemen skapas genetiska hälsoprogram. SKK har också utformat ett policydokument när det gäller avel med hund. Hur lovvärt det initiativet än är så finns den risk som Bengt Gustavsson påtalar; aveln kan komma att fixeras vid jakten på enskilda gener på bekostnad av helheten.

Det är därför nödvändigt att alla inser att ingen hundstam kan göras genetiskt felfri. Det enda man kan göra genom avelsarbete är därför att arbeta så att inga defekta gener får någon möjlighet att massförökas i rasen. I det längre tidsperspektivet krävs för det inte mer komplicerade avelsprogram än dem som naturen tillhandahåller. Avla inte på sjuka individer. Begränsa avkomman efter enskilda djur. Para inte nära släktingar med varandra. Se slutligen till att inte bedriva avel inom alltför små hundstammar.

Läs mer på www.genetica.se